

Několik slov ke konferenci „Myslete na bezpečnost - na bezpečnosti záleží“

 31.01.2018

A few words about the conference „mind safety - safety matters

Alena Horáčková¹, Kateřina Hrubá¹, Irena Kuhnová¹

¹ Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i. horackova@vubp-praha.cz, hrubak@vubp-praha.cz, kuhnova@vubp-praha.cz

konference

školy

žáci

vzdělávání

výuka

bezpečnost

ochrana zdraví

prevence úrazů

projekty

Abstrakt

Na podzim t. r. se v Praze uskutečnila odborná konference „Myslete na bezpečnost - na bezpečnosti záleží“. Jejím cílem bylo prezentovat mezinárodní projekt “Mind Safety - Safety Matters!” řešený v rámci programu ERASMUS+, a seznámit účastníky s dosaženými a plánovanými výsledky. Hlavními tématy konference byly: zajišťování BOZP žáků při výuce/vyučování a vzdělávání žáků v BOZP, vč. vzdělávání žáků na stupni středního odborného vzdělávání a vzdělávání nevidomých a slabozrakých žáků.

Klíčová slova: konference, školy, žáci, vzdělávání, výuka, bezpečnost, ochrana zdraví, prevence úrazů, projekty

Abstract

This Autumn, an expert conference "MIND SAFETY - SAFETY MATTERS" took place in Prague. Its aim was to present the international project "Mind Safety - Safety Matters!" solved within the ERASMUS + program, and to inform the participants about the achieved and planned results. The main themes of the conference were: provision of OSH for pupils in teaching and education of pupils in OSH, incl. education of pupils at secondary vocational schools and education of blind and visually impaired pupils.

Key words: conference, schools, pupils, education, teaching, safety, health protection, injuries

O konferenci

Bezpečnost žáků ve škole, předcházení úrazům při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech z pohledu České školní inspekce, problematika bezpečnosti práce jako součást očekávaných výsledků odborného vzdělávání doplněná o zkušenosti ze vzdělávání nevidomých a slabozrakých žáků v bezpečnosti, nástroje a pomůcky pro učitele a žáky,

kterými by bylo možné podpořit proces výchovy a vzdělávání žáků k bezpečnosti a ochraně zdraví (vč. ochrany zdraví při práci, na jejíž výkon se žáci při studiu na středních odborných školách připravují), právní předpisy související s bezpečností a ochranou zdraví žáků, zdravotní způsobilost žáků odborných škol k praktické přípravě a odbornému výcviku, či značení chemických látek výstražnými symboly nebezpečnosti a jejich bezpečné používání nejen ve školách - to byl obsah příspěvků, které byly předneseny na konferenci „Myslete na bezpečnost - na bezpečnosti záleží“ s mezinárodní účastí. Konference se uskutečnila 27. září 2017 v Praze, na Novotného lávce v budově Českého svazu vědeckotechnických společností.

 Konference se konala v rámci mezinárodního projektu „Mind Safety - Safety Matters!“ podporovaného programem Erasmus+, jehož cílem je vytvořit vzdělávací materiály z oblasti BOZP pro učitele. Moderování se ujala **Mgr. Alena Horáčková** z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v. v. i. (dále VÚBP), který je jedním z partnerů jmenovaného projektu, a konferenci pořádal.

Z obsahu jednotlivých vystoupení

Jak řekl **RNDr. Stanislav Malý, Ph.D.**, ředitel VÚBP, výzkumný ústav, jehož historie sahá až do období první republiky, má dlouholeté zkušenosti s řešením výzkumných národních i mezinárodních projektů z oblasti BOZP, a účast v projektu „Mind Safety - Safety Matters!“, který se soustředí na vzdělávání žáků v BOZP a na přípravu učitelů na toto vzdělávání, je pro něj jak odbornou výzvou, tak prestižní záležitostí. Snahou VÚBP je zejména pozvednout obor bezpečnosti práce, který je ve společnosti i ve vzdělávacím kurikulu českých škol stále „popelkou“.

Hlavním tématem projektu „Mind Safety - Safety Matters!“, který podporují také Evropská agentura pro BOZP (EU-

OSHA) a European Network Education and Training in Occupational Safety and Health (ENETOSH), je vzdělávání v BOZP. „Proto má ve znaku ochrannou přilbu, která znázorňuje bezpečnost, vykřičník jako symbol pozornosti a tužku představující vzdělávání,“ uvedla koordinátorka projektu **Diana Policarpo** z Portugalska. Mezinárodní tým složený ze zástupců pěti evropských zemí (Portugalsko, Španělsko, Nizozemsko, Rumunsko a Česká republika) se snaží o lepší, a pokud možno také efektivní, začleňování výuky BOZP do školních osnov. Usiluje o to, podpořit učitele ve vzdělávání v BOZP a poskytnout jim pro jejich pedagogické působení vhodné zdroje informací. Při této činnosti vychází ze zkušeností 20 zemí. Konsorcium projektu považuje za nutné, aby se učitelé nejen mnoho o problematice dozvěděli, ale také se ji naučili učit. Přípravovaný materiál (průvodce pro výuku BOZP) bude k dispozici v sedmi evropských jazycích.

Další informace o projektu poskytla **Dr. Nuria Mancebo** z Univerzity Girona ve Španělsku. Jedním z úkolů, jenž mají řešitelé projektu v této době ještě před sebou, je připravit pro učitele praktickou příručku, která bude mít podobu webového zdroje. Mimo jiné bude zahrnovat odkazy a další související zdroje informací. Vyhledávač umožní najít dostupné materiály, v databázi, která bude sloužit k jejich ukládání a zatřídování, bude moci každý partner projektu doplnit maximální množství informací a osvědčené postupy z oblasti neformálního učení pro vzdělávání v BOZP. Materiály v anglickém jazyce budou k dispozici pro všechny uživatele databáze.

Další konkrétní výstup projektu, tentokrát určený studentům (resp. žákům středních škol) ve věku od 14 do 19 let představil **Luis Pedro, Ph.D.** z Univerzity Aveiro v Portugalsku. Vzhledem k tomu, že mladí lidé jsou neustále "online", je důležité vytvořit pro ně vzdělávací pomůcku dobře dostupnou z počítačů, tabletů nebo mobilních telefonů. Přípravovaná interaktivní výuková pomůcka pro studenty pracuje s tématy, které vybrala EU-OSHA. Patří mezi ně obecná témata, chemické látky, ergonomie, psychosociální rizika nebo nová rizika, která souvisejí s automatizací, umělou inteligencí apod. Výuku může zpestřit video ze skutečného života, kde mladí herci vystupují v každodenních situacích, které mohou vést k nemoci nebo úrazu. Příručka je navržena tak, aby umožnila vzdělávat se o BOZP i nevidomým a slabozrakým studentům.

Všechny výstupy projektu „Mind Safety – Safety Matters!“, o nichž hovořili řečníci z Portugalska a ze Španělska, představuje tento [informační leták](#). S ideou vzdělávání žáků v BOZP a tématem integrace BOZP do školního vzdělávání seznamuje veřejnost článek „Preparation of teachers for education in OHS. Basis for the development of teachers training program for OSH learning“. Jeho [1. část](#) se zabývá odbornou přípravou středoškolských učitelů v BOZP, zásadami a obecnými cíli jejich efektivní přípravy na výuku, zahrnuje rovněž přehled kompetencí učitele, potřebných k úspěšnému vzdělávání žáků v BOZP. [2. část](#) článku podává základní představu konsorcia projektu „Mind Safety – Safety Matters!“ o struktuře tréninkového programu pro učitele ke vzdělávání žáků v BOZP.

„Škola by měla být vstřícným a bezpečným místem pro žáky, rodiče a pedagogy,“ říká **PhDr. Ondřej Andrys, MAE** z České školní inspekce (ČŠI). Seznámil s výsledky hodnocení škol podle modelu tzv. kvalitní školy zaměřeného na šest základních oblastí - podpora žáků při vzdělávání/rovné příležitosti; vzdělávací výsledky žáků; výuka; kvalita pedagogického sboru; pedagogické vedení školy; koncepce a rámeček školy.

Školy mohou dosáhnout na jednu ze čtyř úrovní hodnocení - výborná, očekávaná, vyžadující zlepšení a nevyhovující. Výborná škola zajišťuje žákům, zaměstnancům i dalším osobám reálnou fyzickou bezpečnost, a to nejen dodržováním právních předpisů, ale také zohledněním konkrétních podmínek a prostředí školy. Má zpracovaný funkční systém úrazové prevence, včetně osvěty mezi žáky. Zajišťuje žákům a zaměstnancům také psychické bezpečí. Má jasná opatření k prevenci všech forem rizikového chování, jasná pravidla postupu v případě rizikového chování, která bez zbytečného odkladu efektivně uplatňuje. S rodiči má prodiskutovaný systém zpětné vazby pro případ rizikového chování. Škola vytváří podmínky pro psychohygienu žáků i pedagogů, zdravý životní styl a další případné formy podpory příjemného a zdravého prostředí ve škole. Této úrovni dosáhlo ve školním roce 2016/2017 12,3 % z 862

mateřských škol, 12,5 % ze 742 základních škol, 6,9 % ze 188 středních odborných škol a žádné z 33 gymnázií. Většina škol podle poznatků ČŠI dosáhla očekávané úrovně.

Ve školním roce 2016/2017 provedla Česká školní inspekce kontrolu zajištění podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví v 901 mateřských školách, 773 základních školách a 235 středních školách. Převážná většina sledovaných škol požadavky na zajištění bezpečnosti splňovala. Česká školní inspekce obdržela 43 177 záznamů o úrazech. V porovnání s předcházejícím školním rokem je to o 1529 více, nárůst činí 3,7 %, což odpovídá trendu posledních tří let. Buď může znamenat skutečně vzrůstající úrazovost ve školách, nebo může být způsoben zodpovědnějším přístupem pedagogů, kteří hlásí raději i drobné úrazy, u nichž by dříve nepředpokládali možnost odškodnění.

V ČR je přes 100 000 lidí s těžkým zrakovým postižením, z nich je zhruba 15 000 nevidomých (2,4 % jsou děti). Problematiku vzdělávání nevidomých a těžce slabozrakých k bezpečnosti přiblížila **Mgr. Marie Svobodová** z České asociace pečovatelské služby. Ve svém příspěvku nahlédla do historie, před rok 1989, kdy vzdělávání probíhalo výhradně ve speciálních školách. Poté, co se začala uplatňovat inkluze, žáci sice mají lepší výsledky v praktickém životě, ale nenaučí se například číst a psát, pokud nenavštěvují i speciální školy, kde se vyučuje Braillovo písmo nebo cvičí paměť, hmat, sluch.

Vzdělávání dětí a mládeže v oblasti BOZP se v ČR věnuje pozornost. K zásadám bezpečnosti práce v pracovní výchově zrakově postižených žáků patří například úprava pracovního prostředí (sklopné desky u stolů), umístění žáků do předních lavic kvůli snadnější komunikaci s učitelem, práce na stejném pracovním místě během celého školního roku, volný přístup k pracovnímu stolu ze všech stran, zabezpečený bezproblémový přístup k pracovním pomůckám a nářadím, dobře osvětlená pracovní plocha. Slabozrakého nebo jinak zrakově postiženého žáka je v souvislosti s pracovním (tj. i školním) prostředím nutné upozornit ho na hluk, s nímž se zde může setkat, a který se může projevit i nečekaně, umožnit mu pracovat vlastním tempem, apod.

Jednotlivé profesní kvalifikace jsou popsány v Národní soustavě kvalifikací. Součástí procesu ověřování a prokazování profesních kompetencí je zkouška. „*Do standardů profesních kvalifikací v Národní soustavě kvalifikací by měla být zařazována i BOZP buď v ústní, písemné nebo praktické části zkoušky,*“ řekla ve své přednášce „*Problematika bezpečnosti práce jako součást očekávaných výsledků odborného vzdělávání*“ **PhDr. Jiřina Novotná** z Národního ústavu pro vzdělávání. Učitel odborného výcviku řídí utváření znalosti a dovednosti, musí vyžadovat využívání znalosti, ne pouze látku probrat. Ukazuje se, že znalosti o BOZP je nutné pravidelně připomínat a procvičovat, aby si je žáci osvojili a dokázali je využívat v praxi. Z toho důvodu musí například mistr v dílně zásady BOZP se žáky stále opakovat nejlépe, vždy při každém nástupu žáků do cyklu hodin praktického vyučování. Soustavně je také nutné žáky upozorňovat nejen na rizika a nebezpečí, ale i na možnost konkrétních úrazů, které mohou nastat, když žák udělá chybu.

Ing. Ilona Vaculová z Oddělení péče o pedagogické pracovníky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy hovořila o možnosti využití dotačních programů na podporu bezpečnosti škol. V dubnu 2017 byla usnesením vlády č. 293 schválena Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017 - 2020. S tím souvisí neinvestiční dotační program v letech 2019 až 2021 zaměřený zejména na analýzy rizik, bezpečnostní audity, plánovací dokumentace, prevenci kriminality, periodické vzdělávací a výcvikové akce, rizika spojená s ochranou osob a majetku atd. Jako návod na kvalitní řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání budov škol lze využít normu ČSN 73 4400 - Prevence kriminality. Je volně k dispozici na [webových stránkách Ministerstva vnitra](#).

Dlouho očekávaný počin týkající se bezpečnosti na školách - vyhláška k § 29 odst. 2 školského zákona je stále ve fázi příprav. Dopad na školy a školská zařízení bude mít obecné nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679/ES ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, které od 25. 5. 2018 nahradí zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. Za porušování povinností vyplývajících z tohoto nařízení jsou stanoveny značné sankce stejné ve všech zemích EU. Od 1. ledna 2018 vznikne na MŠMT samostatná pozice pověřence pro ochranu osobních údajů, který bude, mimo jiné, poskytovat informace a poradenství.

Mgr. Aneta Nuslová z Oddělení hygieny práce a pracovního lékařství Ministerstva zdravotnictví ČR se taktéž věnovala právní úpravě. Připomněla právní předpisy související s BOZP mladistvých zaměstnanců (Listina základních práv a svobod, zákoník práce - § 103 odst. 1 písm. f, § 243 - 247; zákon č. 309/2006 Sb. - § 7 odst. 6; zákon č. 258/2000 Sb.; zákon č. 561/2004 Sb. - § 29 odst. 2, § 65 odst. 3; zákon č. 373/2011 Sb. (novela zákonem č. 202/2017 Sb. s účinností od 1. 11. 2017); nařízení vlády č. 361/2007 Sb.; vyhl. č. 180/2015 Sb.; vyhl. č. 79/2013 Sb. (novela je v

současné době v legislativním procesu); evropské směrnice.

Prováděcí právní předpis k § 65 odst. 3 školského zákona - návrh „vyhlášky o seznamu nebezpečných chemických látek, směsí a prachů a podmínkách nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi a podmínkách výkonu činností spojených s nebezpečnou expozicí prachů“ je stále ve fázi příprav.

„Chemie je všude kolem nás, nakládáme s ní doma, v zaměstnání i ve škole. Škola by měla přispět k všeobecnému vědění, co je potřebné v běžném životě v této oblasti,“ těmito slovy uvedla svou přednášku **MUDr. Miroslava Hornychová, CSc.** ze Státního zdravotního ústavu. Na štítcích chemických výrobků by neměly chybět výstražné symboly nebezpečnosti upozorňující na druh nebezpečnosti (staré symboly, které platily do května 2017, by se již neměly na trhu objevit); signální slova (nebezpečí nebo varování) označující úroveň závažnosti určité nebezpečnosti; standardní věty o nebezpečnosti H-věty, které popisují povahu a závažnost nebezpečnosti, a pokyny pro bezpečné zacházení (P-věty), které poskytují informace o ochraně, první pomoci, uchovávání a likvidaci látek.

Pro případy akutních otrav lidí a zvířat lze využít Toxikologické informační středisko ČR. V roce 2016 zde zaznamenali cca 4 tisíce dotazů na čisticí prostředky a jiné obchodní přípravky. Více informací o problematice je možné získat na <http://www.szu.cz/tema/pracovni-prostredi/materialy-k-narizeni-clp-vystrazne-symboly-nebezpecnosti> nebo na <http://www.konzument.cz/users/publications/1-pruvodce-spotrebitele/232-domaci-chemie-rady-pro-spotrebitele.pdf>.

Závěrem

Konference reagovala na hlavní cíle projektu „Mind Safety – Safety Matters!“ Zúčastnilo se jí na 70 osob. Česká část auditoria měla možnost seznámit se na konferenci se stávající situací v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve školách, při přípravě žáků na budoucí povolání a s připravovanými či uvažovanými kroky předních školských institucí ve jmenovaných oblastech jak směrem k žákům či studentům, tak pedagogům. Přínos konference lze vidět i v možnosti získat informace o problematice řešené v projektu „Mind Safety – Safety Matters!“ a především o konkrétních výstupech. Zahraniční účastníci ze zemí zastupujících partnerství projektu konferenci vysoce ocenili. Díky ní měli zejména příležitost obeznámit se s organizací zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve školách a při výuce (vč. výuky a praktického vyučování) i s obrazem vzdělávacího systému a vlastního vzdělávání žáků středních škol v BOZP v ČR, vč. vzdělávání nevidomých a slabozrakých žáků v bezpečnosti. Měli také možnost seznámit se s některými názory přítomných odborníků a společně o nich diskutovat.

Vzorová citace

HORÁČKOVÁ, Alena; HRUBÁ, Kateřina; KUHNOVÁ, Irena. Několik slov ke konferenci „Myslete na bezpečnost – na bezpečnosti záleží“. *Časopis výzkumu a aplikací v profesionální bezpečnosti* [online]. 2017, roč. 10, č. 3-4. Dostupný z: <http://www.bozpinfo.cz/josra/nekolik-slov-ke-konferenci-myslete-na-bezpecnost-na-bezpecnosti-zalezi>. ISSN 1803-3687.

Autor článku:

[Mgr. Alena Horáčková](#)

[Kateřina Hrubá](#)

[PhDr. Irena Kuhnová](#)